

NAJNOWSZE WYDAWNICTWA Z ZAKRESU HISTORII ŚLĄSKA

oprac. Wojciech Mrozowicz
Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego
ORCID: [0000-0002-4407-0698](https://orcid.org/0000-0002-4407-0698)

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. 90 lat, red. Bartłomiej Barwinek i in., Katowice: Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, 2023, ss. 542, ill.

Altensleben Stephan, *Rätselhafte Steinkreuze – Die Entdeckung ihrer wahren Bedeutung. Eine rechtsarchäologische Untersuchung*, Langenweißbach: Verlag Beier & Beran, 2023 (Beiträge zur Ur – und Frühgeschichte Mitteleuropas, 105), ss. 400, ill.

Augustyns Annelies, *Städtische Erfahrung in deutschjüdischen Selbstzeugnissen aus Breslau im Dritten Reich*, Berlin–Boston: De Gruyter, Oldenbourg, 2023 (Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im Östlichen Europa, 89), ss. XIV, 523, ill.

Die autobiographischen Aufzeichnungen des schlesischen Theologen Friedrich Lucae (1644–1708). Eine Textedition zur Geschichte des reformierten Protestantismus in Europa, hrsg. von Joachim Bahlcke, Wolfgang Matt, Köln: Böhlau, 2022 (Neue Forschungen zur Schlesischen Geschichte, 31), ss. 436, ill.

Berendt Elżbieta, *Nie zapomnisz. Pamięć, pamiątka, pomnik*, tłum. Małgorzata Moźdzynska-Nawotka, Wrocław: Muzeum Narodowe, 2023, ss. 127, ill. (publikacja towarzysząca wystawie Muzeum Etnograficznego we Wrocławiu).

[Bibro Rudolf] *Pomnik Rudolfa Bibro więźnia obozów NKWD w Kozielsku i Griażowcu. Martyrologia Cieszyniaków w Związku Sowieckim w latach 1939–1942*, red. Grzegorz Kasztura, Hażlach: Gmina Hażlach, 2023, ss. 259, ill.

- Bimler-Mackiewicz Elżbieta, Dziwisz-Siorny Aleksandra, *Służąc pieśni i ojczyźnie. 110-lecie Towarzystwa Śpiewu SERAF w Rybniku*, Rybnik: Muzeum im. o. Emila Drobrego w Rybniku, 2023. ss. 90, ill.
- Bock-Matuszyk Katarzyna i in., *Dziedzictwa Ziem Zachodnich i Północnych / Heritages of The Western and Northern Territories of Poland*, Wrocław: Ośrodek Pamięć i Przyszłość, 2023, ss. 125, ill. (publikacja towarzysząca wystawie Centrum Historii Zajezdnia).
- Breslau / Wrocław 1933–1949. Studien zur Topographie der Shoah*, hrsg. von Tim Buchen, Maria Luft, Berlin: Neofelis, 2023 (Jüdische Kulturgeschichte in der Moderne, 28), ss. 624, ill.
- Bulsa Michał, *Patronackie osiedla robotnicze*, t. 2: *Zagłębie Dąbrowskie, Ziemia Rybnicka, Ziemia Wodzisławska*, Łódź: Księży Młyn Dom Wydawniczy, 2023, ss. 168, ill.
- Colloquium Opole 2022. Obywatelstwo, tożsamość, wielokulturowość. Śląskie doświadczenia ochrony praw mniejszości narodowych*, red. Marek Mazurkiewicz, Agata Haas, Robert Wiczorek, Opole: Instytut Śląski, 2023 (Colloquium Opole. Polacy, Niemcy, Czesi. Sąsiedztwo w XXI wieku), ss. 260, ill.
- Domine, Tu scis. *Księga jubileuszowa dedykowana księdzu profesorowi Jerzemu Szymikowi w 70. rocznicę urodzin*, red. Jacek Kempa, Przemysław Sawa, Katowice: Księgarnia św. Jacka sp. z o.o., 2023 (Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, 100), ss. 510, ill.
- Donnerstag Bożena, *W stronę ojczyzny... Opowieści o ludziach inspirowane powstaniem śląskimi (1919–1921)*, Katowice: Muzeum Historii Katowic, 2023, ss. 88.
- Der Franziszeische Kataster im Kronland Österreichisch-Schlesien (1821–1851)*, hrsg. von Kurt Scharr, Wien: Böhlau, 2023 (Veröffentlichungen der Kommission für Neuere Geschichte Österreichs, 125), ss. 337, ill.
- Gerlach Paul, *Die Carmerschen Justizreformen im Herzogtum Schlesien und im Königreich Preußen unter Friedrich dem Großen*, [Baden-Baden]: Nomos, 2023 (Rechtsgeschichtliche Forschungen, 2), ss. 337.
- Godoj Andrzej, Jozsko Grzegorz, Kopaczewski Grzegorz, Kowalik Piotr, Lakwa Michał, Sifczyk Damian, *Historia Ruchu Chorzów*, t. 1, cz. 4: *1936–1939*, Chorzów: HistoriaRuchu.pl, 2023, ss. 649, ill.

- Goliński Mateusz, *Żebracy. XV-wieczne bractwo żołnierskie i jego historiograficzne kreacje*, Kraków: Księgarnia Akademicka, 2023, ss. 194 (dot. m.in. Śląska).
- Grabińska-Szcześniak Anna, Jurczyk Anna, Misiak Daria, *Vademecum strojów górnośląskich*, Bytom: Muzeum Górnośląskie, 2023, ss. 417, ill.
- Greniuch Tomasz, *Śladami Bartka. Niepodległość odcisnięta w dolinach*, Opole–Żywiec: Wydawnictwo Sindruk, Stowarzyszenie Rodzin Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych VII Okręgu Śląskiego, 2023, ss. 125, ill.
- Gruchot Katarzyna, *Małe jest piękne, czyli wioski Raciborszczyzny w reportażach*, Racibórz: Wydawnictwo Nowiny sp. z o.o., 2023, ss. 240, ill.
- Hauptstock Günter, *Fotografowie na Śląsku Opolskim w latach 1839–1944. Atelier Dietrichów w Głogówku (Oberglöckau)*, wstęp Barbara Giedrojc, Opole: Wydawnictwo MS, 2023, ss. 24, ill.
- Janeczek Zdzisław, *Siemianowickie Ateny. Jubileusz 100-lecia I Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Śniadeckiego w Siemianowicach Śląskich 1923–2023*, Siemianowice Śląskie: Muzeum Miejskie, 2023, ss. 320, ill.
- Joisten Anna, »vor den Richterstuhl der Zeitgenossen und der öffentlichen Meinung«. *Der Fall des preußischen Staatsdieners und Spätaufklärers Hans von Held*, Köln: Böhlau, 2023 (Neue Forschungen zur Schlesischen Geschichte, 32), ss. 557, ill.
- Katowice miejscem ważnych wydarzeń na przestrzeni ostatnich dwóch stuleci. 2022*, red. Antoni Barciak, Katowice: Muzeum Historii Katowic, 2023 (Katowice – Historia i Współczesność, 7 (21)), ss. 383, ill.
- Klemenski Marcin A., *Bolko II Mały (ok. 1309/12–1368) książę świdnicko-jaworski i margrabia lużycki*, Kraków: Avalon, 2023, ss. 575, ill.
- Kleszcz Krzysztof, *Rowerem po Śląsku Opolskim. Miejsca pamięci powstań śląskich i plebiscytu*, wyd. 2 popr. i uzup., Opole: Instytut Śląski, 2023, ss. 90, ill.
- Korfanty Wojciech, „Sądu historii się nie obawiam”. *Wystąpienia na forum Sejmu Śląskiego II i III kadencji (1930–1935)*, wybór i oprac. Sebastian Rosenbaum, Mirosław Węcki, Katowice–Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej, 2023 (Oddziałowy Projekt Badawczy IPN Powstania Śląskie 1919–1921), ss. 318.

- Kościół na Śląsku. VIII Śląskie Forum Historyczne*, red. Henryk Kałuża, Górna Grupa: Verbinum Wydawnictwo Księży Werbistów, 2023, ss. 331, ill.
- Kotliński Sebastian, *Świebodzickie stacje na tle linii kolejowej Wrocław–Świebodzice–Wałbrzych 1843–2023. Historia w zarysie*, Poznań: Konrad J. Waluś, 2023, ss. 128, ill.
- Krajowa Wystawa Filatelistyczna „180 lat kolei Wrocław–Świebodzice”, Wrocław, 27–29 października 2023. Katalog*, red. Mieczysław Kula, Wrocław: Polski Związek Filatelistów, Zarząd Okręgu we Wrocławiu, 2023, ss. 40, ill.
- Książdź Franciszek Sudoł. Kapłan ośmiu błogosławieństw. 1903–2023*, red. Dorota Bilmon, Oleśnica: Parafialny Oddział Akcji Katolickiej im. ks. Infulata Franciszka Sudoła przy Parafii NMP Matki Miłosierdzia w Oleśnicy, 2023, ss. 95, ill.
- Księga pamiątkowa Liceum Ogólnokształcącego Towarzystwa Ewangelickiego w Cieszynie*, red. Aleksandra Trybuś-Ciešlar, Małgorzata Hauptmann, Katarzyna Zawistowska-Słupczyńska, Cieszyn: Liceum Ogólnokształcące Towarzystwa Ewangelickiego, 2023, ss. 110, ill.
- Kurlander Eric, *Cena vyloučení. Etnicita, národní identita a pád německého liberalismu 1898–1933*, z anglického originálu *The price of exclusion...* přel. Přemysl Houda, Veronika Houdová, Praha: Academia, 2023, ss. 551 (dot. m.in. Dolnego Śląska).
- Łachowski P[aweł], Szczepanowski D[amian], Żarków. *Historia głogowskiego pałacyku*, Głogów: Studio Echo, 2023, ss. 36, ill.
- Maj Ewa, *Szczypiorniści Śląska. Historie opowiedziane*, red. Katarzyna Bock-Matuszyk, Wrocław: Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”, 2023, ss. 362, ill.
- Małachowicz Maciej, Karnicki Rafał, *Ratusz w Strzelinie. Historia i restytucja*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza Atut – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, 2023, ss. 156, ill.
- Małolepszy Eligiusz, Drozdek-Małolepsza Teresa, *Zarys dziejów sportu i turystyki w działalności Śląskiego Wojewódzkiego Zrzeszenia Ludowe Zespoły Sportowe (1946–2021)*, Białystok: Prymat, 2023, ss. 275, ill.
- Martinek Libor, *Gustaw Morcinek. Monografie*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza Atut – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, 2023, ss. 361, ill.

- Mulawka Piotr, *Władcy ziemi lubińskiej do 1945 roku*, Wrocław: Piotr Mulawka, 2023, ss. 88, ill.
- Museale Vermittlung der Themen Flucht, Vertreibung und Heimatverlust in der Bundesrepublik Deutschland, der DDR und Polen. Tagungsband / Warsztaty poświęcone przekazywaniu muzealnej wiedzy na tematy ucieczki, wypędzeń i utraty ojczyzny w Republice Federalnej Niemiec, NRD i Polsce. Materiały z konferencji*, red. Silke Findeisen, tłum. Edward Borowski, Königswinter: Haus Schlesien, Dokumentations- und Informationszentrum 2023, ss. 168, ill.
- Myszor Jerzy, *Duszpasterze śląscy i ich czasy. Studia z dziejów Kościoła katolickiego na Śląsku XIX–XX wieku*, Katowice: WueM, Księgarnia św. Jacka sp. z o.o., 2023, ss. 521, ill.
- Nysa. *Historia miasta*, t. 1: *Miasto biskupów wrocławskich*, red. Wojciech Kucharski; t. 2: *W cieniu twierdzy – na fali przemian (1741–1945)*, red. Tomasz Przerwa; t. 3: *Ruchniewicz Małgorzata, Śląski Feniks. Nysa 1945–2023*, red. T. Przerwa, Nysa–Wrocław: Muzeum Powiatowe w Nysie, Wydawnictwo Gajt 1991 sc., 2023 ss. 460, 303, 302, ill.
- „Nyskie Szkice Muzealne”, 16, 2023, ss. 374, ill.
- O papierze, który zyskał miano wiecznotrwałego*, Duszniki-Zdrój: Muzeum Papiernictwa, 2023, ss. 56, ill. (publikacja towarzysząca wystawie Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju).
- Od placu Stalina do alei Piłsudskiego. 70 lat Archiwum Państwowego we Wrocławiu Oddziału w Legnicy (1953–2023)*, red. Edyta Łaborewicz, Legnica–Wrocław: Archiwum Państwowe we Wrocławiu, 2023, ss. 156, ill.
- Opiekunka pamięci. Kościół i parafia w Ligocie Miliardowicach. XXXV lat istnienia 1988–2023*, red. Zygmunt Mizia, Ligota Miliardowice: Parafia Miłosierdzia Bożego, 2023, ss. 252, ill.
- Organy na Śląsku. 9*, red. Michał Dużniak, współpr. Julian Gembalski, Katowice: Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, 2023, ss. 287, ill.
- Orientierungssuche. Zur Bedeutung von Kirche und Glauben 1945–1950*, hrsg. von Rainer Bendel, Thomas Scharf-Wrede, Münster: Aschendorff Verlag, 2023, ss. 331, ill.

- Plakat do filmu – film na plakacie. Ze zbiorów Działu Dokumentów Życia Społecznego Biblioteki Ossolineum i Gabinetu Kultury Współczesnej Wrocławia / Posters for films – films on posters. From the collection of the Documents of Social Life Department of the Ossolineum Library, and the Wrocław Contemporary Culture Room*, red. Andrzej Kraska-Lewalski, Liliana Nawrot-Łakomic, tłum. Anna Kijak, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 2023, ss. 205, ill. (katalog wystawy Zakładu Narodowego im. Ossolińskich).
- Powstanie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Dokumenty i relacje*, wprowadzenie i red. Lucyna Sadzikowska, Katowice: Centrum Badań nad Historią Kościoła im. ks. Wincentego Myszora, Księgarnia św. Jacka Sp. z o.o., 2023 (Źródła do Dziejów Kościoła Katolickiego na Górnym Śląsku, 34), ss. 336.
- Rozsak-Kwiatek Paweł, Wądołowski Marcin, *Vademecum historii Bańkowa [część Siemianowic Śląskich]*, Chorzów: Lokalne Dziedzictwo LH Local Heritage, 2023, ss. 48, ill.
- Silesia et orbis. *Śląsk i jego społeczno-kulturowe oraz polityczne przemiany w regionalnym i ponadregionalnym kontekście (od antyku do XX stulecia) / Schlesien und seine soziokulturellen und politischen Veränderungen im regionalen und überregionalen Kontext (von der Antike bis zum 20. Jahrhundert)*, red. Stanisław Rosik, Thomas Wunsch, Wrocław: Chronicon, 2023 (Radices Silesiae – Silesiacae Radices, 3), ss. 140, ill.
- Siwek Krzysztof, *Liberalny internacjonalizm Stanów Zjednoczonych a problem Górnego Śląska w latach 1918–1919*, „Kwartalnik Historyczny”, 130, 2023, 1, s. 51–82 (http://www.khiihpan.edu.pl/images/KH2023–02_Siwek.pdf).
- Spyra Janusz, *Pieniądz w służbie społeczeństwa. Towarzystwo Oszczędności i Zaliczek i inne polskie instytucje bankowości spółdzielczej na Śląsku Cieszyńskim. 150 lat Banku Spółdzielczego w Cieszynie 1873–2023*, Cieszyn: Bank Spółdzielczy w Cieszynie, 2023, ss. 395, ill.
- Suława Aleksandra, *Przy rodzicach nie parlować. O polskich powrotach z Francji*, Wołowiec: Wydawnictwo Czarne, 2023, ss. 421, ill.
- Szalapski Alexander, Kügler Martin, *Niederschlesien im Aufbruch. Gewerbe und Industrie entlang der Schlesischen Gebirgsbahn / Dolny Śląsk pnie się w górę. Rzemiosło i przemysł wzdłuż Śląskiej Kolei Górskiej*, tłum. Jędrzej Soliński,

- Alexander Szalapski, hrsg. von Agnieszka Gąsior, Görlitz: Schlesisches Museum, 2023, ss. 200, ill. (katalog wystawy Schlesisches Museum w Görlitz).
- Szendzielorz Ewelina, *Twórczość mszalna Moritza Brosiga (1815–1887)*, Opole: Sindruk-DIMK, 2023 (Opoliensis Musica Ecclesiastica, 12), ss. 498, ill.
- Szymeczek Józef, *Znad Olzy nad Odrę. Studia zaolziańskie*, Opole: Instytut Śląski, 2023, ss. 216.
- Tadeusz Gumiński [1906–2003]. *Życie – dzieło – pamięć*, red. Marek Żak, Legnica: Pamięć i Dialog, 2023, ss. 599, ill.
- Toboła Otylia, *Lutyńské tango a jiné válečné příběhy z Těšínska*, z polského originálu *Lutyńskie tango i inne historie wojenne z Zaolzia...* přel. Jan Faber, Ostrava: Protimluv, 2023, ss. 582, ill. (dot. II wojny światowej).
- Tröbst Christian, Freya von Moltke, *Wiara i opozycja. Listy z lat 1957–1959*, przeł. i oprac. Krzysztof Ruchniewicz, Marek Zybura, przedmowa do wyd. pol. Helmuth Caspar von Moltke, Wrocław: Wydawnictwo Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy’ego Brandta, 2023, ss. 164.
- Universitas Ultramontanorum. Herby studentów reprezentujących Ślązaków, Pomorzan i Prusaków na Uniwersytecie Padewskim*, red. Mirosław Lenart, Sławomir Marchel, oprac. i wstęp Maria Leśniowska, wprowadzenie Franco Benucci, Opole: Uniwersytet Opolski, Archiwa Państwowe, 2022 (Natio Polona. Fontes et Studia, 5), ss. 260, ill. (równoległe wydanie w jęz. ang. i włoskim).
- Wądołowski Marcin, Wądołowska Patrycja, Wądołowski Mateusz, *Ocalić od zapomnienia. Rewitalizacja siemianowickiej pamięci*, Chorzów: Lokalne Dziedzictwo LH Local Heritage, 2023, ss. 88, ill.
- Wędzicha Lubomir, *40 lat Wrocławskiego Oddziału Towarzystwa Polsko-Austriackiego. Sprawozdanie z lat 2017–2022. Relacja subiektywna*, Wrocław–Warszawa: Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu, Towarzystwo Polsko-Austriackie, 2023, ss. 423, ill.
- Włoczek Czesław, *Historia Brzezin Śląskich [część Piekar Śląskich]*, Piekary Śląskie: Orzeł Biały S.A., 2023, ss. 312, ill.
- Žáček Rudolf, *Českopolské vztahy a Těšínsko. Text k výstavě*, Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, 2023, ss. 94, ill.

Zbrodnia Lubińska 1982–2022, red. Robert Raczyński, Marek Zawadka, Lubin: Muzeum Historyczne, 2023 (Biblioteka Muzeum Historycznego w Lubinie, 32), ss. 317, ill.

Zugaj Leszek, *Historia Gminy Oława 1973–2023*, Oława: Gmina Oława, 2023, ss. 175, ill.

Żywulski Łukasz, *Izba Regionalna w Piekarach Śląskich. Historia, działalność i zbiory społecznego archiwum miasta i regionu*, Wojkowice: Wydawnictwo HM..., 2023, ss. 323, ill.